

РЕЦЕНЗИЯ

от д-р Нона Димитрова Глушкова – доцент в ПУ „Паисий Хилендарски“ – гр. Пловдив
на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.4. Социални дейности
докторска програма Организация и управление на социалните дейности

Автор: Пролет Атанасова Николова

Тема: Социална работа с извършители на насилствени престъпления

Научен ръководител: проф. д-р Васка Станчева – Попкостадинова – ЮЗУ „Неофит Рилски“
– гр. Благоевград

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 1915/19.09.2025 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград (ЮЗУ) съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Социална работа с извършители на насилствени престъпления“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.4. Социални дейности, докторска програма Организация и управление на социалните дейности. Автор на дисертационния труд е Пролет Атанасова Николова – докторант към катедра „Медико-социални науки“ с научен ръководител проф. д-р Васка Станчева - Попкостадинова от ЮЗУ „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград.

Представеният от докторанта Пролет Атанасова Николова комплект материали е в съответствие с Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград.

Докторантът е приложил 4 броя публикации по темата на дисертацията, една от които е под печат.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Пролет Николова е родена на 24.03.1982 г. Притежава бакалавърска степен по Социални дейности от ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград, придобита през 2005 г. и магистърска степен по Клинична социална работа, придобита през 2006 г. в СУ „Св. Климент Охридски“. През 2017 г. е зачислена като задочен докторант в катедра „Медико-социални науки“ към Факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград.

Пролет Николова има 20-годишен трудов стаж, 9 от които са посветени на социална работа с деца и семейства в различни структури в системата на социалната работа, а 11 години са посветени на корекционно-възпитателната и социалната работа с лица, осъдени на пробация, и с лица, лишени от свобода. Преминава през професионални обучения за пробационни инспектори и за служители в затворите, има завършени курсове, организирани от ГДИН по програми на норвежкия финансов механизъм и свързани с подобряване и модернизиране на социалната работа в пенитенциарните заведения и пробационната дейност, както и курс за обучител по мотивационно интервю, организиран и проведен от Норвежката корекционна служба.

От биографичните данни на докторанта е видно, че професионалният опит на Пролет Николова кореспондира с направлението и с научната специалност на дисертацията и че самата тя има ясна насоченост за научноизследователска и практическа дейност в областта на социалните науки, което е допринесло за избор на представената тема на дисертационния труд.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Проблемът, изследван в дисертационния труд, е актуален в научно и в научно-приложно отношение, а фиксираните задачи, определящи хода на изследването, са целесъобразни. Актуалността на изследвания проблем произтича от необходимостта за повишаване на ефективността на социалната работа, особено когато във фокуса на изследването е социалната работа с извършители на насилствени престъпления.

Разглежданата проблематика категорично се вписва в съвремието ни, като се имат предвид редица негативни ситуации, касаещи допускането, че съществува правопропорционална зависимост между неблагоприятните преживявания в детството и склонността към насилствени престъпления.

4. Познаване на проблема

В представения дисертационен труд Пролет Николова демонстрира много добро познаване на състоянието на проблема. То е резултат както от задълбоченото проучване, изследване и критично оценяване на големия брой литературни източници на български и чужд език (повечето от които от последните 25 години), така и от пряката професионална реализация на докторанта.

Пролет Николова извежда на преден план належащия проблем за необходимостта от въвеждане на нови практики и подходи за оптимизиране на ефективността на социалната и възпитателна работа в местата за лишаване от свобода.

Следва да се отбележи, че докторантът има ясна визия как да адаптира базовите теоретичните постановки към идеята за оптимално организиране и осъществяване на активности, допринасящи за превенция на рецидивизма.

5. Методика на изследването

Избраната методика на изследване позволява постигане на поставената цел и дава възможност както за намиране на адекватен отговор на задачите, планирани за разрешаване в дисертационния труд, така и за целенасочена проверка на издигнатите хипотези. Силно впечатление прави съзнателното и целенасочено включване в изследователския инструментариум на международно утвърден въпросник за изследване на неблагоприятни преживявания в детството в затворническа общност.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Съдържанието на дисертационния труд следва утвърден тип структура, която съответства на поставените изследователски задачи, а именно: увод, три глави, заключение, приноси, библиография и приложения. Същинският обем на текста с използваната литература е 154 страници без приложенията.

В Увода на дисертационния труд се уточнява актуалността на заявената проблематика, фиксирана е целта и е резюмирано съдържанието на основните глави на дисертационния труд.

В Глава първа е осъществен теоретичен обзор на литературата по темата на дисертацията, като са предвидени три отделни параграфи съответно: за спецификата на социалната работа в местата за лишаване от свобода, за съществуващите програми за

корекционна дейност, осъществявана с лица, лишени от свобода, в различните етапи от изтърпяване на наказанието и за влиянието на неблагоприятните преживявания в детството върху поведението в зряла възраст. Извършен е кратък исторически преглед на затворното дело, който плавно преминава към анализ на структурата и на нормативната уредба на съвременната пенитенциарната система, като е поставен акцент и върху европейските и международните стандарти за затворите и за изпълнението на наказанието „лишаване от свобода“. Обобщаването на моделите за корекционно-възпитателна работа и конкретизирането на функциите и на ролите на социалния работник в местата за лишаване от свобода логично са последвани от синтезирана информация за програмите за въздействие и за намаляване на риска от рецидив и вреди, които се прилагат в различните етапи от изтърпяването на наказанието, както и от уточняване на основните характеристики на насилствените престъпления и на видовете насилствена престъпност. Силен акцент в частта, засягаща влиянието на неблагоприятните преживявания в детството върху поведението в зряла възраст, са споделените резултати от вече реализирани проучвания по темата, а това свидетелства за концептуалната нагласа на автора към предложения дисертационен проблем. Така структурирана, главата следва логиката на възприетата тема на дисертацията и докторантът целенасочено оформя фокуса си към изследваната проблематика.

В Глава втора са описани методологията и методите на дисертационното изследване. Коректно са формулирани цел, задачи и хипотези на емпиричното изследване, уточнен е обемът на извадката, в която попадат лица, лишени от свобода, инспектори „Социална дейност и възпитателна работа“ и инспектори „Пробация“. Подборът на участниците е показателен за стремежа на докторанта да реализира емпирично изследване при отчитане на максимален брой обстоятелства, свързани с дисертационния проблем.

Силно впечатление прави изборът на изследователски методи, тяхната широкообхватност и адекватността им по отношение на намеренията на докторанта за реализиране на емпиричната част на дисертацията. За целите на дисертационния труд са използвани 3 въпросника: 2 полуструктурирани въпросника, разработени за целта на проучването (един за лишени от свобода и един за инспектори, участващи в изследването) и 1 утвърден международен въпросник „Неблагоприятни преживявания в детството“. Описанието на отделните изследователски инструменти и организацията на изследването при съобразяване с етичните правила и процедури за провеждане на подобен тип научни изследвания печелят със своята акуратност и с авторовата амбиция за предлагане на възможности за оптимизиране на социалната работа в местата за лишаване от свобода.

Глава трета е концентрирана около представянето и обсъждането на резултатите от емпиричното изследване. Целенасоченият анализ и ефективната интерпретация на резултатите от изследването са подкрепени от подходящо онагледяване и от уместни обобщения. Ценен момент в тази глава е предложеният прецизен и информационно наситен статистически анализ на резултатите, получени при проучването на неблагоприятните преживявания в детството на лицата, лишени от свобода, които са участвали в изследването, и извеждането на зависимостите между отделните неблагоприятни преживявания. Следва изключително аргументирано потвърждаване на две от хипотезите, допускащи, че неблагоприятните преживявания в детството се свързват с криминални прояви в по-късна възраст и че съществува зависимост между броя на неблагоприятните преживявания в детството и рецидивизма. Установяването на участието на лишените от свобода в специализирани програми, на удовлетвореността им от работата на ИСДВР и очертаването

на перспективите и предложенията за промяна от тяхна гледна точка са съдържателен и плавен преход към резултатите от проучването на проблемите, потребностите и предизвикателствата в работата на инспекторите СДВР. Изведени са конкретни предложения за промени в действащия модел на работа с лишени от свобода, в т. ч. подчертаване на необходимостта от продължаване работата с лишени от свобода и след изтърпяване на наказанието им. В тази връзка съпоставянето на резултатите от проучването на мнението на инспекторите СДВР и на лишените от свобода във връзка с необходимостта от промени в социалната работа в местата за лишаване от свобода допринася за интегралността на емпиричното изследване. Основните изводи резюмират вече анализиранияте резултати.

В Обобщения и препоръки са изведени основни констатации, засягащи разглеждания дисертационен проблем, и са формулирани адекватни препоръки за практиката на социалната работа в местата за лишаване от свобода.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

В дисертационния труд са посочени 8 приноса, които отговарят на научната специалност и могат да се отнесат към научно-приложните и към практико-приложните приноси. Приемам формулираните от докторанта приноси, като бих ги обобщила така:

- 1) За първи път в български затвори е проведено комплексно проучване относно влиянието на неблагоприятни преживявания в детството сред лишени от свобода, извършители на насилствени престъпления с международния въпросник (АСЕ-IQ), установени са статистически значими връзки между НПД и рецидивизма, а данните корелират в значителна степен с резултатите от проведените изследвания на НПД по оригиналната методика в европейски и световни места за лишаване от свобода.
- 2) Наличието на статистически значима връзка между НПД и рецидивизма определя необходимостта от създаването на нормативно регламентиран механизъм за взаимодействие, в който да участват пенитенциарните институции и други държавни и общински органи, което ще способства за намаляване процента на рецидив и за по-успешната ресоциализация на освободените от местата за лишаване от свобода.
- 3) Проучени са проблемите и перспективите на социалната работа в местата за лишаване от свобода през призмата на ИСДВР и лишените от свобода, направени са препоръки, базирани на доказателства от проучването за оптимизиране на социалната работа в местата за лишаване от свобода и е обоснована възможност части от въпросника да се включат като задължителен елемент от оценката на новопостъпили лишени от свобода за изследване на НПД и своевременно включване в програми за работа с травмите от детството.
- 4) Резултатите от проучването дават насоки за актуализиране на учебните програми за работа в пенитенциарни заведения за специалисти от помагащите професии, както и за разработване на модули за следдипломна квалификация на работещите в МЛС. Тези резултати са добра основа за продължаване и оптимизиране на проучванията за неблагоприятни преживявания в детството с и други категории лишени от свобода, както и за разширяване на проучванията относно потребностите и проблемите на специалистите от местата за лишаване от свобода и пробационната система.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Пролет Николова представя **4 публикации** по темата на дисертационния труд, публикувани в периода на разработването му, за **две** от които са приложени служебни бележки в уверение на това, че публикациите са приети за публикуване.

Всички публикации отразяват различни етапи от реализирането на дисертационния труд и част от тях в съдържателен план имат практико-приложен компонент, а гореописаното свидетелства за тенденциозност в представянето на резултати от дисертационния труд на национално равнище. Не са налице данни за съвпадение или припокриване на публикациите с участия в други процедури.

9. Лично участие на докторанта

Проведеното дисертационно изследване, получените резултати и формулираните приноси са лично дело на докторанта.

10. Автореферат

Съдържанието и качеството на автореферата отговарят на изискванията, коректно представя структурата, синтезира основните акценти в изследването и отразява резултатите и приносите, постигнати в дисертационния труд.

11. Критични забележки и препоръки

По отношение на представения комплект материали – нямам бележки.

По отношение на цялостното оформление и на представянето на дисертационния труд – освен някои технически, граматични и пунктуационни грешки на места нямам други бележки, които да засягат значимостта на дисертационния труд. Той притежава своите безспорни достойнства, а цялостното изследване показва, че докторантът е със сериозна професионална ангажираност към изследваната проблематика и притежава значим изследователски потенциал. Цялостният прочит на дисертационния труд оставя впечатление за добросъвестна, целенасочена, последователна и амбициозна работа.

12. Лични впечатления

Нямам лични впечатления.

13. Въпроси към докторанта

Какви специфични качества, умения и компетентности (освен конкретно професионалните) се налага да притежават социалните работници, чийто контингент са лица, лишени от свобода?

Според Вас от какъв тип социална подкрепа се нуждаят лицата, изтърпели наказание лишаване от свобода? Какви специалисти биха могли да я предоставят?

14. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Значимостта на дисертационния труд се определя от актуалността на проблема, от резултатите, получени от умелото реализиране на емпиричното изследване, но и от професионалната ангажираност и от практическия опит на Пролет Николова в областта на социалната работа в пенитенциарна среда. Ценно за социалната работа ще бъде издаването на монографичен труд, който да представя резултатите от проведеното изследване и да ги надгражда с евентуални методически насоки за оптимизация на социалната работа в местата за лишаване от свобода.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград.

Дисертационният труд показва, че докторантът Пролет Атанасова Николова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност

Социални дейности, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Предвид гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Пролет Атанасова Николова в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.4. Социални дейности, докторска програма „Организация и управление на социалните дейности“.

25.10.2025 г.
гр. Пловдив

Рецензент:

(подпис)

Доц. д-р Нона Глушкова
(ак. дл., н. ст., име, фамилия)

REVIEW

by Dr. Nona Dimitrova Glushkova - Associate Professor at Plovdiv University "Paisii
Hilendarski"

of a dissertation for awarding the educational and scientific degree "doctor"

by: field of higher education 3. Social, economic and legal sciences

professional direction 3.4. Social activities

doctoral program "Social policies and social work"

Author: Prolet Atanasova Nikolova

Topic: Social work with perpetrators of violent crimes

Scientific supervisor: Prof. Dr. Vaska Stancheva – Popkostadinova – South-West University
"Neofit Rilski" - Blagoevgrad

1. General description of the presented materials

By order No. 1915/19.09.2025 of the Rector of the South-West University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad (SWU), I have been appointed as a member of the scientific jury for ensuring a procedure for the defense of a dissertation on the topic "Social work with perpetrators of violent crimes" for the acquisition of the educational and scientific degree "doctor" in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, professional field 3.4. Social activities, doctoral program Organization and management of social activities. The author of the dissertation is Prolet Atanasova Nikolova - doctoral student at the Department of "Medical and Social Sciences" with scientific supervisor Prof. Dr. Vaska Stancheva - Popkostadinova from the South-West University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad.

The set of materials presented by the doctoral student Prolet Atanasova Nikolova is in accordance with the Internal Rules for the Development of the Academic Staff at the South-West University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad.

The doctoral student has attached 4 publications on the topic of the dissertation, one of which is in print.

2. Brief biographical data for the doctoral student

Prolet Nikolova was born on March 24, 1982. She holds a bachelor's degree in social work from the South-West University "Neofit Rilski" – Blagoevgrad, obtained in 2005, and a master's degree in clinical social work, obtained in 2006 at the Sofia University "St. Kliment Ohridski". In 2017, she was enrolled as a part-time doctoral student in the Department of

"Medical and Social Sciences" at the faculty of "Public Health, Healthcare and Sport" of the South-West University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad.

Prolet Nikolova has 20 years of work experience, 9 of which are dedicated to social work with children and families in various structures in the social work system, and 11 years are dedicated to correctional-educational and social work with people sentenced to probation and with persons deprived of their liberty. She has undergone professional training for probation inspectors and prison employees, has completed courses organized by the Directorate of Penitentiary Services under programs of the Norwegian Financial Mechanism and related to the improvement and modernization of social work in penitentiary institutions and probation activities, as well as a course for a trainer in motivational interviewing, organized and conducted by the Norwegian Correctional Service.

From the biographical data of the doctoral student, it is evident that Prolet Nikolova's professional experience corresponds to the direction and scientific specialty of the dissertation and that she herself has a clear focus on scientific research and practical activity in the field of social sciences, which contributed to the choice of the presented topic of the dissertation work.

3. Relevance of the topic and appropriateness of the set goals and tasks

The problem studied in the dissertation is relevant in both scientific and applied terms, and the fixed tasks determining the course of the research are appropriate. The relevance of the research problem stems from the need to increase the effectiveness of social work, especially when the focus of the research is social work with perpetrators of violent crimes.

The issue under consideration is relevant to our times, considering the many negative situations concerning the assumption that there is a proportional relationship between adverse childhood experiences and the propensity to commit violent crimes.

4. Knowing the problem

In her dissertation, Prolet Nikolova demonstrates a very good knowledge of the state of the problem. It is the result of both the in-depth study, investigation and critical evaluation of the large number of literary sources in Bulgarian and foreign languages (most of which are from the last 25 years), and the direct professional realization of the doctoral student.

Prolet Nikolova highlights the urgent problem of the need to introduce new practices and approaches to optimize the effectiveness of social and educational work in places of deprivation of liberty.

It should be noted that the doctoral student has a clear vision of how to adapt the basic theoretical statements to the idea of optimally organizing and implementing activities contributing to the prevention of recidivism.

5. Research methodology

The chosen research methodology allows achieving the set goal and provides an opportunity both to find an adequate answer to the tasks planned for resolution in the dissertation work, and to purposefully verify the hypotheses raised. The conscious and purposeful inclusion in the research toolkit of an internationally recognized questionnaire for the study of adverse childhood experiences in a prison community makes a strong impression.

6. Characterization and evaluation of the dissertation work

The content of the dissertation follows an established type of structure that corresponds to the research tasks set, namely: introduction, three chapters, conclusion, contributions, bibliography and appendices. The actual volume of the text with the literature used is 154 pages without the appendices.

The Introduction to the dissertation specifies the relevance of the stated issues, sets the goal, and summarizes the content of the main chapters of the dissertation.

In Chapter One, a theoretical review of the literature on the topic of the dissertation is carried out, with three separate paragraphs provided respectively: on the specifics of social work in places of deprivation of liberty, on the existing programs for correctional activities carried out with persons deprived of liberty at different stages of serving the sentence and on the influence of adverse childhood experiences on behavior in adulthood. A brief historical overview of the prison system is carried out, which smoothly transitions to an analysis of the structure and regulatory framework of the modern penitentiary system, with emphasis also placed on European and international standards for prisons and the implementation of the penalty of "deprivation of liberty". The generalization of the models of correctional and educational work and the specification of the functions and roles of the social worker in places of deprivation of liberty are logically followed by synthesized information on the programs for impact and for reducing the risk of recidivism and harm, which are applied at the different stages of serving the sentence, as well as by specifying the main characteristics of violent crimes and types of violent crime. A strong emphasis in the part concerning the influence of adverse childhood experiences on behavior in adulthood is the shared results of already implemented studies on the topic, and this testifies to the author's conceptual attitude to the proposed dissertation problem. Thus structured, the chapter follows the logic of the adopted topic of the dissertation, and the doctoral student purposefully shapes his focus on the researched issues.

Chapter Two describes the methodology and methods of dissertation research. The aim, tasks and hypotheses of the empirical research are correctly formulated, the size of the sample is specified, which includes persons deprived of their liberty, inspectors of "Social Activity and

Educational Work" and inspectors of "Probation". The selection of participants is indicative of the doctoral student's aspiration to implement an empirical study while taking into account the maximum number of circumstances related to the dissertation problem.

The choice of research methods, their broad scope and their adequacy in relation to the doctoral student's intentions for the implementation of the empirical part of the dissertation are very impressive. For the purposes of the dissertation work, 3 questionnaires were used: 2 semi-structured questionnaires developed for the purpose of the study (one for prisoners and one for inspectors participating in the study) and 1 established international questionnaire "Adverse childhood experiences". The description of the individual research instruments and the organization of the study, while complying with the ethical rules and procedures for conducting such types of scientific research, wins with their accuracy and the author's ambition to offer opportunities for optimizing social work in places of deprivation of liberty.

Chapter three is focused on the presentation and discussion of the results of empirical study. The targeted analysis and effective interpretation of the results of the study are supported by appropriate visualization and relevant generalizations. A valuable point in this chapter is the proposed precise and information-rich statistical analysis of the results obtained in the study of adverse childhood experiences of persons deprived of their liberty who participated in the study, and the derivation of the dependencies between the individual adverse experiences. This is followed by an extremely well-argued confirmation of two of the hypotheses, assuming that adverse childhood experiences are associated with criminal behavior at a later age and that there is a relationship between the number of adverse childhood experiences and recidivism. The establishment of the participation of prisoners in specialized programs, their satisfaction with the work of the inspectors "Social activities and educational work" and the outlining of the perspectives and proposals for change from their point of view are a meaningful and smooth transition to the results of the study of the problems, needs and challenges in the work of the "Social activities and educational work" inspectors. Specific proposals for changes in the current model of work with prisoners have been made, including emphasizing the need to continue working with prisoners after serving their sentence. In this regard, the comparison of the results of the study of the opinions of the "Social activities and educational work" inspectors and prisoners in relation to the need for changes in social work in places of deprivation of liberty contributes to the integrity of empirical study. The main conclusions summarize the results already analyzed.

The Summaries and Recommendations present basic findings concerning the dissertation problem under consideration and formulate adequate recommendations for the practice of social work in places of deprivation of liberty.

7. Contributions and significance of the development for science and practice

The dissertation work lists 8 contributions that correspond to the scientific specialty and can be attributed to the scientific-applied and practical-applied contributions. I accept the contributions made by the doctoral student, and I would summarize them as follows:

1) For the first time in Bulgarian prisons, a comprehensive study has been conducted on the influence of adverse childhood experiences among prisoners who have committed violent crimes using the international questionnaire (ACE-IQ). Statistically significant relationships between ACE and recidivism have been established, and the data correlate significantly with the results of ACE studies conducted using the original methodology in European and world prisons.

2) The existence of a statistically significant relationship between ACE and recidivism determines the need to create a legally regulated mechanism for interaction in which penitentiary institutions and other state and municipal bodies should participate, which will contribute to reducing the rate of recidivism and to the more successful resocialization of those released from places of deprivation of liberty.

3) The problems and prospects of social work in places of deprivation of liberty have been studied through the prism of the inspectors "Social activities and educational work" and those deprived of liberty, recommendations have been made based on evidence from the study for optimizing social work in places of deprivation of liberty, and the possibility of including parts of the questionnaire as a mandatory element of the assessment of newly admitted prisoners for the study of ACE and timely inclusion in programs for working with childhood trauma has been justified.

4) The results of the study provide guidelines for updating the curricula for work in penitentiary institutions for specialists from helping professions, as well as for developing modules for postgraduate qualification of those working in places of deprivation of liberty. These results are a good basis for continuing and optimizing studies on adverse childhood experiences with and other categories of prisoners, as well as for expanding studies on the needs and problems of specialists from places of deprivation of liberty and the probation system.

8. Evaluation of publications on the dissertation work

Prolet Nikolova presents 4 publications on the topic of the dissertation, published during the period of its development, for two of which official notes are attached in confirmation that the publications have been accepted for publication.

All publications reflect different stages of the implementation of the dissertation and some of them have a practical and applied component in terms of content, and the above-described evidence of bias in the presentation of results of the dissertation at the national level. There is no data on the coincidence or overlap of the publications with participation in other procedures.

9. Personal participation of the doctoral student

The dissertation research conducted, the results obtained, and the contributions formulated are the personal work of the doctoral student.

10. Abstract

The content and quality of the abstract meet the requirements, correctly present the structure, synthesize the main highlights of the research, and reflect the results and contributions achieved in the dissertation work.

11. Critical remarks and recommendations

Regarding the presented set of materials – I have no comments.

Regarding the overall layout and presentation of the dissertation – apart from some technical, grammatical and punctuation errors in places, I have no other comments that would affect the significance of the dissertation. It has its undeniable merits, and the overall research shows that the doctoral student has a serious professional commitment to the researched issues and has significant research potential. The overall reading of the dissertation leaves the impression of conscientious, purposeful, consistent and ambitious work.

12. Personal impressions

I have no personal impressions.

13. Questions for the PhD student

What specific qualities, skills and competencies (besides specifically professional ones) are required of social workers whose contingent includes people deprived of their liberty?

In your opinion, what type of social support do people who have served a prison sentence need? What specialists could provide it?

14. Recommendations for future use of dissertation contributions and results

The significance of the dissertation work is determined by the relevance of the problem, the results obtained from the skillful implementation of the empirical research, but also by the professional commitment and practical experience of Prolet Nikolova in the field of social work in a penitentiary environment. Valuable for social work will be the publication of a

monographic work that will present the results of the research conducted and build on them with possible methodological guidelines for the optimization of social work in places of deprivation of liberty.

CONCLUSION

The dissertation work contains scientific, scientific-applied and applied results, which represent an original contribution to science and meet all the requirements of the Law for the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB), the Regulations for the Implementation of the Law for the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Internal Rules for the Development of Academic Staff in the South-Western University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad.

The dissertation shows that the PhD student Prolet Atanasova Nikolova has an excellent ability to provide an in-depth theoretical knowledge and professional skills in the professional field Social Activities, demonstrating qualities and skills for independent scientific research. In view of the above, I confidently give my positive assessment of the conducted research, presented by the above-reviewed dissertation work, dissertation abstract, achieved results and contributions, and I propose to the honorable scientific jury to award the educational and scientific degree “Doctor” to Prolet Atanasova Nikolova in the scientific field of higher education: 3. Social, Economic and Legal Sciences, professional field 3.4. Social Activities, doctoral program "Organization and management of social activities”.

25.10.2025

Plovdiv

Reviewer:

/Assoc. Prof. Dr. Nona Glushkova/